

Whistleblowerpolitik for Finansministeriets institutioner

Januar 2024

Indhold

1. Indledning og formål	3
2. Hvem må benytte whistleblowerordningerne?	4
3. Hvad må indberettes via whistleblowerordningerne	5
1. Overtrædelse af EU-retten	5
2. Alvorlige lovovertrædelser og øvrige alvorlige forhold	6
3. Forhold der <u>ikke</u> er omfattet af whistleblower-ordningerne	7
4. Indberetningens indhold	9
5. Hvordan kan der indberettes og hvem skal der indberettes til?	10
1. Interne whistleblowerordninger	10
2. Ekstern whistleblowerordning	11
6. Anonymitet	12
7. Rettigheder	13
1. Whistlebloweren	13
2. Den berørte person	14
8. Datasikkerhed og dataopbevaring	16
9. Offentlighedsordningen	17

1. Indledning og formål

Finansministeriets institutioners whistleblowerordninger er etableret i medfør af lov om beskyttelse af whistleblowere af 29. juni 2021.

Denne whistleblowerpolitik beskriver formålet med, at Finansministeriets institutioner har etableret whistleblowerordninger, hvordan ordningerne fungerer, hvem der kan benytte ordningerne, og hvad der må indberettes via ordningerne.

Whistleblowerordningerne har til formål:

- at øge mulighederne for, at ansatte og samarbejdspartnere kan ytre sig om kritisable forhold i myndighederne,
- at beskytte personer, som indgiver oplysninger til whistleblowerordningen, og
- at opdage fejl og forsømmelser og derved højne niveauet i myndighedernes ydelser.

Det bemærkes, at whistleblowerordningerne er et supplement til den direkte og daglige kommunikation på arbejdspladsen om fejl og utilfredsstillende forhold mv. Problemer bør således i første omgang søges løst ved henvendelse til f.eks. nærmeste leder, HR, tillidsrepræsentant eller arbejdsmiljørepræsentant.

I Finansministeriet er der etableret whistleblowerordninger i følgende institutioner:

- Departementet (inkl. DREAM)
- Økonomistyrelsen
- Medarbejder- og kompetencestyrelsen
- Statens Administration
- Statens It

Det bemærkes, at indberetninger skal ske til den institution, som forholdet/forseelsen vedrører.

2. Hvem må benytte whistleblowerordningerne?

Ordningerne må benyttes af personer, der foretager en indberetning af oplysninger om overtrædelser, som personen har skaffet sig adgang til i forbindelse med vedkommendes arbejdsrelaterede aktiviteter, og som tilhører følgende personkreds (herefter benævnt "whistleblower"):

- Finansministeriets institutioners ansatte (f.eks. Fuldtids- og deltidsansatte, tidsbegrænsede projektansættelser, vikarer, frivillige, ulønnede og lønnede praktikanter).
- Tidligere ansatte, som indberetter om oplysninger, som vedkommende er kommet i besiddelse af under ansættelsen.
- Personer, hvis arbejdsmæssige forhold endnu ikke er påbegyndt, der indberetter oplysninger om overtrædelser, som vedkommende har skaffet sig adgang til i løbet af ansættelsesprocessen eller andre førkontraktuelle forhandlinger. Denne persongruppe omfatter både personer, som på et senere tidspunkt ansættes af arbejdspladsen, og personer, som ikke opnår ansættelse.
- Samarbejdspartnere, som Finansministeriets institutioner har et mere kontinuerligt eller formaliseret samarbejde med, herunder selvstændigt erhvervsdrivende eller personer, som arbejder under tilsyn og ledelse af kontrahenter, underleverandører og leverandører. Persongruppen omfatter endvidere ansatte i en virksomhed, som er leverandør eller underleverandør af varer eller tjenesteydelser til Finansministeriet.

Personer, der ikke er omfattet af ovenstående personkredse som f.eks. **borgere** kan ikke indberette via whistleblowerordningerne, men er henvist til at anvende de sædvanlige kommunikationsveje.

3. Hvad må indberettes via whistleblowerordningerne

Ordningerne omfatter indberetninger, som vedrører overtrædelser af EU-retten, der er omfattet af anvendelsesområdet for whistleblowerdirektivet samt indberetninger, som i øvrigt vedrører alvorlige lovovertrædelser eller øvrige alvorlige forhold omfattet af whistleblowerloven.

Der kan indberettes om enhver oplysning, herunder rimelig mistanke, om faktiske eller potentielle overtrædelser eller alvorlige forhold, som har fundet sted eller med stor sandsynlighed vil finde sted og om forsøg på at skjule sådanne overtrædelser.

Whistleblowerordningerne behandler oplysninger om overtrædelser eller forhold, som er omfattet af lovens anvendelsesområde, uanset på hvilket tidspunkt overtrædelser eller forholdet har fundet sted.

1. Overtrædelse af EU-retten

Enhver overtrædelse af de retsakter, der er omfattet af whistleblowerdirektivet behandles af whistleblowerordningerne, og det er ikke en betingelse, at der er tale om en alvorlig overtrædelse.

Anvendelsesområdet omfatter overtrædelser af EU-retten inden for følgende områder, jf. whistleblowerdirektivets artikel 2, stk. 1, litra a:

- Offentligt udbud.
- Finansielle tjenesteydelser, produkter og markeder, og forebyggelse af hvidvask af penge.
- Finansiering af terrorisme.
- Produktsikkerhed og -overensstemmelse.
- Transportsikkerhed.
- Miljøbeskyttelse.
- Strålingsbeskyttelse og nuklear sikkerhed.
- Fødevarer- og fodersikkerhed, dyresundhed og dyrevelfærd.
- Folkesundhed.
- Forbrugerbeskyttelse.
- Beskyttelse af privatlivets fred og personoplysninger samt netværks- og informationssystemers sikkerhed.

I whistleblowerdirektivets bilag del I er oplistet de specifikke EU-retsakter, som er omfattet af anvendelsesområdet.

Anvendelsesområdet omfatter desuden følgende, jf. whistleblowerdirektivets artikel 2, stk. 1, litra b og c:

- Overtrædelser, der skader Unionens finansielle interesser, som omhandlet i artikel 325 i TEUF og yderligere specificeret i relevante EU-foranstaltninger.
- Overtrædelser relateret til det indre marked, som omhandlet i artikel 26, stk. 2, i TEUF, herunder overtrædelser af EU-konkurrence- og -statsstøtteregele, samt overtrædelser vedrørende det indre marked i forbindelse med handlinger, der er i strid med de selskabsskatteretlige regler, eller ordninger, hvis formål er at opnå en skattefordel, som virker mod formålet og hensigten med de relevante selskabsskatteretlige regler.

2. Alvorlige lovovertrædelser og øvrige alvorlige forhold

Whistleblowerordningerne omfatter indberetninger vedrørende oplysninger om alvorlige lovovertrædelser eller øvrige alvorlige forhold.

Det omfatter både alvorlige overtrædelser af national ret og overtrædelser af de dele af EU-retten, der ikke er omfattet af whistleblowerdirektivets anvendelsesområde. Whistleblowerordningen omfatter desuden indberetninger, der vedrører oplysninger om øvrige alvorlige forhold, som ikke nødvendigvis kan henføres til en bestemt lovovertrædelse.

En lovovertrædelse eller et øvrigt forhold vil som udgangspunkt være alvorligt, hvis det er i offentlighedens interesse at få frem i lyset.

Whistleblowerenhederne skal i hvert enkelt tilfælde foretage en konkret vurdering af, hvorvidt der er tale om en sådan alvorlig lovovertrædelse eller et sådant alvorligt forhold.

Alvorlige lovovertrædelser

Eksempler på overtrædelser af straffeloven:

- Bestikkelse
- Dokumentfalsk
- Hacking, aflytning, optagelse af samtaler mellem andre mv.
- Tyveri
- Underslæb
- Bedrageri
- Databedrageri
- Mandatsvig
- Afpresning

Eksempler på overtrædelser af særlovgivning eller anden lovgivning:

- Overtrædelser af skattelovgivningen.
- Tilsidesætte af tavshedspligter.
- Overtrædelser af lov om bogføring.
- Overtrædelser af godskørselsloven.

- Overtrædelser af luftfartsloven.
- Tilsidesættelse af en lovbestemt handlepligt.
- Overtrædelse af regler om magtanvendelse.
- Grove og gentagne overtrædelser af forvaltningsloven og offentlighedsloven.
- Grove og gentagne overtrædelser af forvaltningsretlige principper, herunder undersøgelsesprincippet, krav om saglighed, magtfordrejningsgrundsætningen og proportionalitet.
- Bevidst vildledning af borgere og samarbejdspartnere.

Chikane

- Seksuel chikane, jf. ligebehandlingslovens § 1, stk. 4, jf. stk. 6.
- Grov chikane, f.eks. på grund af race, køn, farve, sprog, formueforhold, national eller social oprindelse, politisk eller religiøs tilhørsforhold, jf. forskelsbehandlingsloven § 1.

Øvrige alvorlige forhold

- Tilsidesættelse af faglige standarder, der f.eks. vil kunne medføre en risiko for personers sikkerhed og sundhed.
- Omsorgssvigt.
- Grovere eller gentagne overtrædelser af arbejdspladsens interne retningslinjer om f.eks. tjenesterejser, gaver og regnskabsaflæggelse, jf. dog nærmere nedenfor om bagatelagte overtrædelser.
- Alvorlige fejl og alvorlige uregelmæssigheder forbundet med it-drift eller it-systemstyring.
- Særlige tilfælde, hvor mindre samarbejdsvanskeligheder indebærer store risici, og dermed udgør et alvorligt forhold.

3. Forhold der ikke er omfattet af whistleblowerordningerne

Finansministeriets institutioner er ikke forpligtet til at behandle oplysninger, som falder uden for whistleblowerordningernes anvendelsesområde.

Eksempler på oplysninger, som ikke er omfattet:

- Oplysninger af bagatelagtig karakter, oplysninger om øvrige forhold, herunder oplysninger om overtrædelse af interne retningslinjer om sygefravær, rygning, alkohol, påklædning og privat brug af kontorartikler eller overtrædelse af accessoriske bestemmelser som f.eks. manglende overholdelse af dokumentationspligt.
- Oplysninger om whistleblowerens eget ansættelsesforhold, herunder konflikter mellem medarbejdere, samarbejdsvanskeligheder eller forhold, der henhører under det fagretlige system, medmindre der er tale om seksuel chikane eller anden form for grov chikane.

- Oplysninger om overtrædelser af udbudsreglerne vedrørende forsvars- eller sikkerhedsmæssige aspekter omfattet af 346 i TEUF.
- Klassificerede oplysninger.
- Oplysninger omfattet af advokaters tavshedspligt.
- Oplysninger omfattet af sundhedspersoners tavshedspligt.
- Oplysninger om rettens rådslagning og afstemning, som er omfattet af tavshedspligt, jf. straffelovens § 152, stk. 1 og 3, sammenholdt med retsplejelovens § 214, stk. 2.
- Sager inden for strafferetsplejen (defineres som alle sager vedrørende gennemførelse af strafferetlige retsfølger, herunder politiets sagsbehandling i forbindelse med efterforskning af anmeldelser om lovovertrædelser, anklagemyndighedens udøvelse af funktioner i forbindelse med straffesagens behandling ved domstolene og sager, der behandles af andre offentlige myndigheder, hvor der efter lovgivningen på det pågældende område er hjemmel til administrativt at udstede et bødeforelæg), jf. whistleblowerlovens § 1, stk. 3, nr. 5.

Forseelser, som ikke er omfattet af whistleblowerordningerne, skal indberettes via de sædvanlige kommunikationsveje.

4. Indberetningens indhold

Af hensyn til den videre undersøgelse af indberetningen, herunder for at kunne afdække forseelsen, er det vigtigt, at whistlebloweren belyser forseelsen bedst muligt. Det er således ikke muligt at foretage en nærmere undersøgelse af en indberetning, hvis indberetningen er uspecificeret, eller hvis den alene indeholder meget brede beskyldninger uden nærmere præcisering.

Det er derfor vigtigt, at whistlebloweren - så vidt muligt - oplyser følgende:

- en beskrivelse af forholdet,
- hvem der er involveret,
- om andre er bekendt med mistanken om forholdet,
- om ledelsen er bekendt med forholdet,
- om der findes dokumenter, der støtter forholdet,
- om og hvor der kan findes yderligere information om forholdet,
- hvor lang tid forholdet har stået på mv.

Åbenlyst grundløse indberetninger vil ikke undergå nærmere undersøgelse.

5. Hvordan kan der indberettes og hvem skal der indberettes til?

1. Interne whistleblowerordninger

Finansministeriets institutioner har etableret whistleblowerenheder, som:

- modtager indberetninger og har kontakt med whistlebloweren,
- følger op på indberetninger samt
- giver feedback til whistlebloweren.

Formålet med etableringen af whistleblowerenhederne er, at der skal være uafhængige organer i Finansministeriets institutioner, der er underlagt krav om fortrolighed og tavshedspligt, og som objektivt og sagligt kan modtage og behandle indberetninger, så der trygt kan indberettes til whistleblowerordningerne uden frygt for repressalier.

Finansministeriets institutioner modtager skriftlige indberetning gennem Statens whistleblowersystem via link på den relevante institutions hjemmeside:

- FM.dk
- ØS.dk
- MEDST.dk
- Statens-adm.dk
- Statens-it.dk

Det bemærkes, at indberetningen skal ske til den institution, som forholdet/forseelsen vedrører.

Alle skriftlige indberetninger behandles fortroligt. Sagsbehandlerne, der er udpeget til at modtage og følge op på indberetninger, har tavshedspligt med hensyn til oplysninger, der indgår i indberetningen.

Modtagelse af indberetninger

Whistleblowerenhederne vurderer indledningsvist, om indberetningen er omfattet af whistleblowerordningen. Det betyder, at indberetningen skal være indberettet af en person, der er berettiget til at indgive indberetning til ordningen jf. pkt. 2, og at indberetningen er omfattet af whistleblowerlovens anvendelsesområde jf. pkt. 3. Hvis indberetningen ikke er omfattet af whistleblowerordningen, afvises den. Hvis en indberetning bliver afvist, oplyses whistlebloweren om årsagen hertil og vejledes i relevant omfang om, hvortil henvendelsen kan rettes.

Opfølgning på indberetninger

Opfølgningen indebærer, at whistleblowerenhederne skal vurdere rigtigheden af de påstande, der fremsættes i indberetningen, og hvor det er relevant at imødegå den indberettede overtrædelse, herunder via en intern undersøgelse. Hvordan den enkelte henvendelse skal håndteres, beror på indberetningens indhold og karakter.

Whistlebloweren modtager feedback fra whistleblowerenheden inden for tre måneder. Feedbacken indeholder information om hvilke tiltag der er iværksat eller påtænkes iværksat under hensyntagen til tavshedspligten.

2. Ekstern whistleblowerordning

En whistleblower, der påtænker at foretage indberetning til de interne whistleblowerordninger, kan i stedet vælge at indberette via Datatilsynets eksterne whistleblowerordning, eksempelvis hvis whistlebloweren er bekymret for repressalier f.eks. suspension, afskedigelse, degradering mv. Datatilsynets eksterne whistleblowerordning kan tilgås via hjemmesiden **whistleblower.dk**.

Whistlebloweren opfordres til at indberette internt i tilfælde, hvor overtrædelsen kan imødegås effektivt internt, og hvor whistlebloweren vurderer, at der ikke er risiko for repressalier. Whistlebloweren kan frit vælge mellem at indberette via Finansministeriets institutioners interne whistleblowerordninger eller Datatilsynets eksterne whistleblowerordning.

De interne og eksterne whistleblowerordninger begrænser ikke offentligt ansattes ytringsfrihed, og der er således forsat ytringsfrihed og meddeleret i overensstemmelse med de gældende regler herom.

6. Anonymitet

En whistleblower, der ønsker at indberette via whistleblowerordningerne, kan indberette anonymt.

Hvis whistlebloweren ønsker at være anonym, skal denne være opmærksom på ikke at oplyse sit navn, sin adresse eller sit telefonnummer, ligesom man heller ikke må kunne identificere whistleblower på anden vis. Whistlebloweren skal desuden være opmærksom på, at der ikke ved upload af filer, herunder dokumenter, film, fotos mv., utilsigtet afgives oplysninger om whistleblowers identitet.

Statens whistleblowersystem understøtter endvidere anonym tovejskommunikation mellem whistleblower og whistleblowerenheden. Det er derfor vigtigt, at whistlebloweren gemmer koden og husker at logge på systemet for at tjekke op på evt. uddybende spørgsmål og kommunikere med whistleblowerenheden.

Såfremt der sker indberetninger fra en computer, der er på Finansministeriets institutioners netværk, eller via linket til den digitale whistleblowerportal på Finansministeriets institutioners hjemmesider, vil dette kunne blive registreret som led i den almindelige logning af brugeraktiviteter på Finansministeriets institutioners netværk. Dette kan undgås ved at taste den respektive institutions web-adresse i en browser på en privat eller offentlig computer, der ikke er tilkoblet Finansministeriets institutioners netværk.

- Finansministeriets departement: <https://fm-dep.sit-wb.dk/>
- Økonomistyrelsen: <https://fm-oes.sit-wb.dk/>
- Medarbejder- og kompetencestyrelsen: <https://fm-medst.sit-wb.dk/>
- Statens It: <https://fm-sit.sit-wb.dk/>
- Statens Administration: <https://fm-sam.sit-wb.dk/>

7. Rettigheder

1. Whistlebloweren

Orientering til whistlebloweren

Whistlebloweren modtager i forbindelse med en indberetning:

- en autogeneret bekræftelse på modtagelsen af indberetningen via statens whistleblowersystem og
- feedback hurtigst muligt og som udgangspunkt inden for tre måneder fra modtagelsen af indberetningen.

Ved feedback forstås en meddelelse om tiltag truffet af wb-enheden til at vurdere rigtigheden af påstande i indberetningen, og hvor det er relevant, til at imødegå den indberettede overtrædelse. Den af whistleblowerenheden meddelte feedback skal til enhver tid iagttage gældende lovgivning, herunder forvaltningsloven, databeskyttelsesloven og lovbestemte tavshedspligter, hvilket kan medføre begrænsninger i forhold til indholdet af den feedback, som whistlebloweren modtager.

Der kan efter omstændighederne være behov for at forlænge tidsrammen for feedback, hvor det er nødvendigt af hensyn til sagens konkrete omstændigheder, navnlig indberetningens art og kompleksitet, hvilket kan kræve en langvarig undersøgelse. Såfremt dette er tilfældet, underrettes whistlebloweren herom.

Beskyttelse mod repressalier

Whistlebloweren er i medfør af whistleblowerloven beskyttet mod repressalier, hvis whistlebloweren har indberettet til whistleblowerordningen.

Ved repressalier forstås en ufordelagtig behandling eller ufordelagtig følge som reaktion på en indberetning. Det kan eksempelvis være suspension, afskedigelse, degradering, udeladt forfremmelse, overførelse af opgaver, forflyttelse, lønnedgang, nægtelse af uddannelsesaktiviteter m.v.

Såfremt whistlebloweren foretager indberetning i ond tro og velvidende, at de indberettede oplysninger ikke er korrekte, er whistlebloweren ikke beskyttet mod repressalier.

Beskyttelsen omfatter, ud over den i punkt 2 nævnte personkreds, også tredjeparter, der har forbindelse til whistlebloweren, og som risikerer at blive udsat for repressalier f.eks. en ægtefælle.

Hvis man som whistleblower oplever at blive mødt med negative reaktioner, fordi man har benyttet sig af whistleblowerordningerne, kan man rette henvendelse til den respektive whistleblowerenhed.

Videregivelse af oplysninger om identitet

Oplysninger om whistleblowerens identitet eller andre oplysninger, ud fra hvilke whistleblowerens identitet kan udledes direkte eller indirekte, behandles af autoriserede medarbejdere inden for den respektive whistleblowerenhed.

Der kan ske videregivelse af whistleblowerens identitet, hvis whistlebloweren samtykker hertil.

Efter forudgående underretning af whistlebloweren og uden vedkommendes samtykke kan der ske videregivelse af whistleblowerens identitet til relevante myndigheder som f.eks. politiet eller Finanstilsynet, når videregivelsen sker for at imødegå overtrædelser eller med henblik på at sikre berørte personers ret til et forsvar.

For en beskrivelse af vores behandling af whistleblowers personoplysninger, henvises der til ”Oplysninger om vores behandling af dine personoplysninger i whistleblowerordningen (Anmelder)” på hjemmesiden.

2. Den berørte person

Den berørte person er den person, som whistleblowerens indberetning evt. omhandler.

Når en foreløbig undersøgelse har fundet sted, og på baggrund af en konkret vurdering, kan den berørte person i udgangspunktet blive underrettet om indberetningen og involveret i sagsbehandlingen. Den berørte har dog ikke ret til at blive gjort bekendt med whistleblowerens identitet eller oplysninger, som kan identificere whistlebloweren.

Den berørte person har desuden i henhold til whistleblowerloven ret til beskyttelse af sin identitet under sagsbehandlingen og ret til et effektivt forsvar. Disse rettigheder kan ikke fraviges ved aftale til skade for den berørte.

I medfør af den særlige tavshedspligt i lovens § 25 skal offentlige arbejdspladser ikke opfylde oplysningspligten over for den berørte person eller andre personer nævnt i indberetningen som falder indenfor ordningen, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 14, stk. 5, litra d.

Finansministeriet iagttager i øvrigt den berørte persons rettigheder i henhold til databeskyttelsesforordningen, herunder fx retten til indsigt, sletning eller berigtigelse af oplysninger såfremt indberetningen falder udenfor ordningen.

Berørte personer har ret til at anmode om at få berigtiget urigtige personoplysninger i anmeldelsen. Den berørte person kan desuden under hensyntagen til formålene med behandlingen have ret til at få fuldstændiggjort ufuldstændige personoplysninger. Anmodninger om berigtigelse skal rettes til whistleblowerenheden. Hvis en anmodning om berigtigelse ikke kan imødekommes, vil oplysningerne på sagen

blive suppleret med en tilføjelse, hvori den berørte persons bemærkninger gengives.

8. Datasikkerhed og dataopbevaring

Alle indberetninger vil blive opbevaret forsvarligt i Statens whistleblowersystem samt i Finansministeriets institutioners ESDH system, og det vil kun være muligt for personer i den respektive whistleblowerenhed at tilgå oplysningerne.

En indberetning, der falder uden for whistleblowerordningernes formål vil blive afvist og afsluttet i Statens whistleblowersystem samt i ESDH systemet.

Indberetninger, som indeholder klassificerede oplysninger, slettes fra Statens whistleblowersystem.

Indberetninger slettes som udgangspunkt i Statens whistleblowersystem 90 dage efter, at indberetningen er modtaget, medmindre whistleblowerenhederne har en legitim grund til fortsat opbevaring, f.eks. hvis sagsbehandlingen ikke er afsluttet.

Indberetninger opbevares og journaliseres som udgangspunkt i Finansministeriets institutioners ESDH system i henhold til arkivlovgivningen. Hvis der foretages anmeldelse til politiet eller en anden myndighed, afsluttes indberetningen i Statens whistleblowersystem samt i Finansministeriets institutioners ESDH system straks efter afslutning af sagen hos de pågældende myndigheder.

Hvis der på baggrund af de indsamlede oplysninger gennemføres en disciplinær sanktion over for den berørte person, eller der i øvrigt foreligger grunde til, at det er sagligt og nødvendigt fortsat at opbevare oplysninger om den berørte person, opbevares oplysningerne, hvor der er tale om en ansat, i den ansattes personalemappe.

9. Offentlighedsordningen

Som følge af whistleblowerloven er Finansministeriets institutioner underlagt en særlig offentlighedsordning, hvorfor der én gang om året offentliggøres følgende oplysninger om ministeriets whistleblowerordninger på de respektive institutioners hjemmesider:

- Hvor mange indberetninger, der er realitetsbehandlet.
- Hvor mange indberetninger, der er afvist eller afsluttet.
- Hvor mange indberetninger, der har givet anledning til politianmeldelse

Offentliggørelsen indeholder desuden en beskrivelse af de overordnede temaer for de indberetninger, der er modtaget og fulgt op på i perioden.

